

SCENARIO

Økonomiske barrierer, der kan opstå ved fusioner

Hovedkonklusioner

- Ved fusioner af ungdomsuddannelsesinstitutioner opstår der stort set altid en utilsigtet barriere i form af bortfald af grundtilskud m.m. efter en overgangsperiode på 4 år.
- Geografisk grundtilskud er det eneste undtagelse, da tilskuddet ikke bliver påvirket ved fusioner mellem ungdomsuddannelsesinstitutioner.
- Fusioner har i overvejende grad været motiveret af politiske, strategiske og effektiviseringsmæssige overvejelse for at skabe bedre rammer for uddannelserne.
- Fusioner, der hidtil har fundet sted har bidraget til at antallet af uddannelsesudbudssteder har været stabilt, trods et at der er færre institutioner.
- Ved fusioner på tværs af institutionstyperne institutioner for almengymnasiale uddannelser og institutioner for erhvervsrettede uddannelser er det væsentligt, hvilken institutionstype, der er den fortsættende.

Baggrund

Denne senarieanalyse har til formål at belyse en række økonomiske konsekvenser og hermed barrierer, der ofte opstår ved fusioner mellem institutioner for almengymnasiale uddannelser (IAU) og institutioner for erhvervsrettede uddannelser (IEU). Notatet kan med fordel læses i sammenhæng med de to faktaark om grundtilskud, der gælder for de to institutionstyper.

Grundlag for og begrundelser for fusioner mellem uddannelsesinstitutioner er motiveret af overvejelser af politiske, strategiske og effektiviseringsmæssige forhold med et mål at skabe mere bæredygtige uddannelser. En analyse af institutionsudviklingen på ungdomsuddannelsesområdet¹ har påvist, at der i de senere år er blevet færre institutioner, samtidigt med at antallet af udbudssteder har været stabilt.

Undersøgelsen bekræfter dermed, at fusioner af uddannelsesinstitutioner har bidraget positivt til opretholdelsen af udbudssteder, der var nødlidende og med risiko for at måtte nedlægges. Ved fusioner er der effektiviserings- og synergigevinster, hvortil kommer, at der kan være andre institutionspolitiske begrundelser som fx hjælp til en nødlidende institution.

De økonomiske konsekvenser af fusioner vil kun undtagelsesvist påvirke de aktivitetsafhængige indtægter (fx undervisningstaxameterindtægter). Modsat påvirkes de

¹ Eftersyn af institutionsudviklingen på undervisningsområdet, Implement 2020.

aktivitetsuafhængige tilskud (fx basistilskud og udkantstilskud), og medfører ændringer i den fusionerede institutions økonomiske vilkår.

I dette notat vil forskellige fusionsscenarier mellem IAU'er og IEU'er samt på tværs af institutionstyperne blive gennemgået. Alle tilskud er opgivet i 2021-løn & prisniveau og fremgår af finanslovsforslaget 2021 (FFL21).

Scenarierne tager udgangspunkt i betingelserne for udbetaling af tilskuddene, som de er beskrevet i finanslovsforslaget. Det vil sige, at der ikke er taget højde for, at der i konkrete fusionsdrøftelser med Børne- og Undervisningsministeriet kan aftales evt. særlige vilkår. Forhandlingerne kan medføre, at der bevilges særlige tilskud, fx til nødlidende institutioner. I forhandlingerne om fusion kan der også indgå eventuelle virkninger på andre særlige taxametre, som fx det sociale taxameter.

Beregningsmæssigt er antaget, at fusionen medfører en sammenlægning af udbudssteder. Scenarierne belyser ændringen af tilskuddene efter en fireårige overgangsperiode.²

Endelig skal det bemærkes, at det er muligt at gennemføre en fusion, som indeholder en kombination af elementer fra flere af de beskrevne scenarier.

Fusion mellem to institutioner for almengymnasiale uddannelser

Ved fusion af IAU'er er de afgørende faktorer 1) antallet af årselever (ÅE), og 2) om der sker en sammenlægning af udbudsstederne for de fusionerede institutioner. Sker der ikke en sammenlægning af udbudssteder, vil udkantstilskuddet efter overgangsperioden blive beregnet på samme måde som før fusionen, det vil sige, at der ydes to udkantstilskud.

Ved fusion mellem to IAU'er vil der være tre mulige scenarier:

- A. Begge institutioner havde under 430 ÅE før fusionen og begge fik udkantstilskud. Efter fusionen vil det samlede antal årselever være under 430 ÅE.
Der vil stadig blive ydet udkantstilskud efter overgangsperioden, men det vil være reduceret til et enkelt udkantstilskud.
- B. Begge institutioner havde under 430 ÅE før fusionen og begge fik udkantstilskud. Efter fusionsdannelsen vil det samlede antal årselever være over 430 ÅE, så der ikke vil blive ydet udkantstilskud efter overgangsperioden

² I overgangsperioden på de fire år er de fusionerede institutioners tilskud uændret, hvormed de egentlige økonomiske konsekvenser mht. tilskud først har gennemslagskraft efter den fireårige periode.

- C. Kun den ene institution havde under 430 ÅE før fusionen, og derfor var det kun den ene institution, der modtog udkantstilskud. Efter fusionen vil det samlede antal årselever være over 430 årselever, hvorfor der ikke vil blive ydet udkantstilskud efter overgangsperioden.

I tabel 1 kan man se de økonomiske konsekvenser for en fusion, der følger scenarie A.

Tabel 1: De økonomiske konsekvenser ved fusionsdannelse af to IAU'er ved fusionsscenario A

kr.	Første gymnasium	Andet gymnasium	I alt	Efter overgangsperioden
Basisgrundtilskud	922.370	922.370	1.844.740	922.370
Uddannelsestypetilskud - første udd.	1.614.150	1.614.150	3.228.300	1.614.150
Uddannelsestypetilskud - anden udd.	230.590	230.590	461.180	230.590
Geografisk grundtilskud	1.000.000	1.000.000	2.000.000	2.000.000
Udkantstilskud	2.305.920	2.305.920	4.611.840	2.305.920
I alt	6.073.030	6.073.030	12.146.060	7.073.030

Kilde: Finanslovsforslaget 2021 og egne beregninger

Som det fremgår af tabel 1, vil det samlede tilskud blive markant mindre efter den fireårige overgangsperiode. Den fusionerede intuition vil få ca. 5,1 mio. kr. mindre efter overgangsperioden som følge af bortfald af den ene institutions tilskud med undtagelse af geografisk grundtilskud, der er uændret.

I tabel 2 kan man se de økonomiske konsekvenser for en fusion, der følger scenarie B.

Tabel 2: De økonomiske konsekvenser ved fusionsdannelse af to IAU'er ved fusionsscenario B

kr.	Første gymnasium	Andet gymnasium	I alt	Efter overgangsperioden
Basisgrundtilskud	922.370	922.370	1.844.740	922.370
Uddannelsestypetilskud - første udd.	1.614.150	1.614.150	3.228.300	1.614.150
Uddannelsestypetilskud - anden udd.	230.590	230.590	461.180	230.590
Geografisk grundtilskud	1.000.000	1.000.000	2.000.000	2.000.000
Udkantstilskud	2.305.920	2.305.920	4.611.840	0
I alt	6.073.030	6.073.030	12.146.060	4.767.110

Kilde: Finanslovsforslaget 2021 og egne beregninger

I tabel 2 beskrives de økonomiske konsekvenser af en fusion, når der efter fusionen samlet set vil være over 430 ÅE.

Fusionen vil medføre, at begge udkantstilskud bortfalder. Fusionen betyder derfor, at det samlede tilskud bliver ca. 7,4 mio. kr. mindre end før fusionen. Alle tilskud bliver reduceret med undtagelse af det geografiske grundtilskud, der er uændret.

For det tredje scenarie, scenarie C, vil man se samme konsekvens. Her er faldet i det samlede tilskud dog kun på ca. 5,1 mio. kr. mod 7,4 mio. kr. Årsagen er, at den ene institution ikke fik udkantstilskud før fusionen.

I tabel 3 kan man se de økonomiske konsekvenser for en fusion, der følger scenarie C.

Tabel 3: De økonomiske konsekvenser ved fusionsdannelse af to IAU'er ved fusionsscenario C

kr.	Første gymnasium	Andet gymnasium	I alt	Efter overgangsperioden
Basisgrundtilskud	922.370	922.370	1.844.740	922.370
Uddannelsestypetilskud - første udd.	1.614.150	1.614.150	3.228.300	1.614.150
Uddannelsestypetilskud - anden udd.	230.590	230.590	461.180	230.590
Geografisk grundtilskud	1.000.000	1.000.000	2.000.000	2.000.000
Udkantstilskud	0	2.305.920	2.305.920	0
I alt	3.767.110	6.073.030	9.840.140	4.767.110

Kilde: Finanslovsforslaget 2021 og egne beregninger

Fusion mellem to monofaglige institutioner for erhvervsrettede uddannelser

Ved en fusion mellem to monofaglige IEU'er³ er det væsentligste at der vil ske bortfald af det ene basisgrundtilskud. Faldet i det samlede tilskud vil blive reduceret med ca. 1,7 mio. kr. Det fremgår af FFL21, at udkantstilskuddet ikke vil blive påvirket af en fusion, såfremt udbuddet opretholdes efter den fireårige overgangsfase.

- D. Fusion mellem to institutioner, der begge udbyder merkantile eller tekniske erhvervsuddannelser.

I tabel 4 vises de økonomiske konsekvenser af en fusion, som beskrevet i scenarie D.

Tabel 4: De økonomiske konsekvenser ved fusion af to IEU'er ved fusionsscenario D

kr.	Mono erhvervs-skole	Mono erhvervs-skole	I alt	Efter overgangsperioden
Basisgrundtilskud	1.694.000	1.694.000	3.388.000	1.694.000
Kombinationsskoletillæg	0	0	0	0
Geografisk grundtilskud	1.000.000	1.000.000	2.000.000	2.000.000
Udkantstilskud	627.934	627.934	1.255.868	1.255.868
I alt	3.321.934	3.321.934	6.643.868	4.949.868

Kilde: Finanslovsforslaget 2021 og egne beregninger

³ To institutioner, der begge er har enten merkantilt eller tekniske uddannelsesudbud

Fusion mellem en handelsskole og en teknisk skole

Ved fusion mellem en institution med merkantile uddannelser (handelsskole) og tekniske uddannelser (teknisk skole) er den afgørende faktor udbudsretten af uddannelser. For at være berettiget til kombinationsskoletillæg skal institutionen have udbudsret til at udbyde både erhvervs-gymnasiale og erhvervsuddannelser inden for det merkantile og tekniske område. Har institutionen ikke ret til at udbyde de tekniske erhvervsrettede uddannelser, men udbyder det i kraft af et samarbejde med en anden institution med tekniske uddannelser, er institutionen ikke berettiget til kombinationsskoletillægget.

Ved fusion mellem en merkantil og en teknisk uddannelsesinstitution vil der derfor være to mulige scenarier:

- E. Fusion med mulighed for kombinationsskoletillægget.
- F. Fusion uden mulighed for kombinationsskoletillægget.

I tabel 5 kan man se de økonomiske konsekvenser for en fusion, der følger scenarie E.

Tabel 5: De økonomiske konsekvenser ved fusion af to IEU'er ved fusionsscenario E

kr.	Merkantil-skole	Teknisk-skole	I alt	Efter overgangsperiode
Basisgrundtilskud	1.694.000	1.694.000	3.388.000	1.694.000
Kombinationsskoletillæg	0	0	0	1.880.000
Geografisk grundtilskud	1.000.000	1.000.000	2.000.000	2.000.000
Udkantstilskud	627.934	627.934	1.255.868	1.255.868
I alt	3.321.934	3.321.934	6.643.868	6.829.868

Kilde: Finanslovsforslaget 2021 og egne beregninger

Af tabel 5 fremgår, at der ved en fusion af de to skoletyper vil være en forøgelse af det samlede tilskud på ca. 200.000 kr. Det skyldes, at der vil blive bevilliget kombinationsskoletillæg, som overstiger det ene basisgrundtilskud, som vil bortfalde efter overgangsperioden.

Der vil ikke være reduktion i udkantstilskud, fordi udkantstilskuddet gives på baggrund af fem udbudstyper, og antallet af udbudstyper vil blive opretholdt efter fusionen⁴.

I tabel 6 kan man se de økonomiske konsekvenser for en fusion, der følger scenarie F.

⁴ De fem udbudstyper er "omsorg, sundhed og pædagogik", fødevarer, jordbrug og oplevelser", "kontor, handel og forretningservice", "teknologi, byggeri og transport" samt "erhvervs-gymnasiale uddannelse".

Table 6: De økonomiske konsekvenser ved fusion af to IEU'er ved fusionsscenario F

kr.	Merkantil- skole	Teknisk- skole	I alt	Efter overgangsperiode
Basisgrundtilskud	1.694.000	1.694.000	3.388.000	1.694.000
Kombinationsskoletillæg	0	0	0	0
Geografisk grundtilskud	1.000.000	1.000.000	2.000.000	2.000.000
Udkantstilskud	627.934	627.934	1.255.868	1.255.868
I alt	3.321.934	3.321.934	6.643.868	4.949.868

Kilde: Finanslovsforslaget 2021 og egne beregninger

Af tabel 6 ovenfor fremgår, at en fusion af mellem en merkantil og en teknisk uddannelsesinstitution, som ikke vil opfylde kravet for kombinationsskoletillægget, vil medføre en reduktion i tilskud på ca. 1,7 mio. kr. efter den fireårige overgangsperiode. Reduktionen af det samlede tilskud skyldes bortfald af et basisgrundtilskud.

Fusion mellem en institution for almengymnasiale uddannelser og en institution for erhvervsrettede uddannelser

Ved fusion mellem en almengymnasial institution og en institution for erhvervsrettede uddannelser vil beslutningen om den fortsættende institutions institutionstype have en afgørende betydning.

Hvis den fusionerede institution bliver en almengymnasiale institution, kan der ikke ydes udkantstilskud for de erhvervsrettede uddannelser. Dette resulterer i to scenarier:

- G. Den fortsættende institution er en almengymnasiale institution:
I dette tilfælde vil der ikke være mulighed at få udkantstilskud for de erhvervsrettede uddannelser.
- H. Den fortsættende institution er en institution for erhvervsrettede uddannelser
Her vil der være mulighed at få udkantstilskud for de erhvervsrettede uddannelser.

I tabel 7 kan man se de økonomiske konsekvenser for en fusion, der følger scenarie G.

Table 7: De økonomiske konsekvenser ved fusion af to IEU'er ved fusionsscenario G

kr.	Alment gymnasium	Erhvervs- skole	I alt	Efter overgangsperioden
Basisgrundtilskud	922.370	1.694.000	2.616.370	1.660.530
Uddannelsestypetilskud - første udd.	1.614.150	0	1.614.150	1.614.150
Uddannelsestypetilskud - anden udd.	230.590	0	230.590	230.590
Geografisk grundtilskud	1.000.000	1.000.000	2.000.000	2.000.000
Udkantstilskud	2.305.920	627.934	2.933.854	2.305.920
I alt	6.073.030	3.321.934	9.394.964	7.811.190

Kilde: Finanslovsforslaget 2021 og egne beregninger

Tabel 6 viser resultatet af en fusion mellem en almengymnasial institution og en institution for erhvervsrettede uddannelser hvor den fortsættende institution er en almengymnasiale institution. Fusionen vil medføre en samlet nedgang i tilskud på næsten 1,6 mio. kr. efter overgangsfasen. Reduceringen skyldes, at der efter overgangsfasen ikke vil blive ydet udkantstilskud for de erhvervsrettede uddannelser, og basisgrundtilskuddet for den almengymnasiale institution vil bortfalde.

I tabel 8 kan man se de økonomiske konsekvenser for en fusion, der følger scenarie H.

Tabel 8: De økonomiske konsekvenser ved fusion af to IEU'er ved fusionsscenario H

kr.	Alment gymnasium	Erhvervs-skole	I alt	Efter overgangsfasen
Basisgrundtilskud	922.370	1.694.000	2.616.370	1.694.000
Uddannelsestypetilskud - første udd.	1.614.150	0	1.614.150	1.614.150
Uddannelsestypetilskud - anden udd.	230.590	0	230.590	230.590
Geografisk grundtilskud	1.000.000	1.000.000	2.000.000	2.000.000
Udkantstilskud	2.305.920	627.934	2.933.854	2.933.854
I alt	6.073.030	3.321.934	9.394.964	8.472.594

Kilde: Finanslovsforslaget 2021 og egne beregninger

I tabel 8 fremgår virkningen af en fusion af en almengymnasial institution og en institution for erhvervsrettede uddannelser, hvor den fortsættende institution er erhvervsrettet. Som det ses, betyder det en samlet reduktion af tilskud på ca. 0,9 mio. kr., som følge af bortfald af basistilskud til den almengymnasiale institution